

A MAGYARORSZÁGI VASUTI SZEMÉLYZET ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ KÖZLÖNY

A kereskedelmi miniszternél.

A szombati nagygyűlés határozatának megfelelően, küldöttség járt pénteken délután félöt órakor Vörös László kereskedelmi miniszternél, hogy neki a Máv. munkások és ideiglenes alkalmazottak emlékiratát átnyujtsa. A küldöttségben képviselve voltak a következő szolgálati ágak: a három fővárosi műhely, három fővárosi fűtőház, nyugoti és dunaparti raktárak, k. p. u. és nyugoti műszaki kocsihivatal, kocsitolók, pályafenntartás, szénmunkások, fűtőházi munkások és vonatkisérő lakatosok.

A 30 tagu küldöttség nevében Farkas Izor, a szervezet titkára az emlékiratban foglalt sérelmeket és kívánalmakat a miniszter jóindulatába ajánlotta.

Vörös László kereskedelmi miniszter ur erre a következő választ adta:

Emlékiratukat jó szívvvel veszem. Titkáruk már tegnapelőtt átadott belőle egy példányt, de még nem volt időm azt áttanulmányozni. Önök tudják, hogy jóindulattal viseltetem a vasutasok iránt és ügyükkel szívesen foglalkozom.

Igérem, hogy mindent meg fogok tenni, amit a törvényhozás hozzájárulása nélkül megtehetek. Csak arra kérem önöket, viseltesenek bizalommal irántam. Ha nem is történik minden oly gyorsan, mint a hogy önök óhajtanák, az nem rajtam múlik.

Még csak arra kérem önöket, ne indítsanak olyan *akció*t, ami a munkás és munkaadó közötti ellentéteket kiélestené. Látják a nyugbérpénztárra és a fegyvergyakorlatra vonatkozó rendeletből, hogy jóindulattal vagyok önök iránt. Én mindenkor itt vagyok és hozzáam bármikor bizalommal fordulhatnak. Mégegyszer kérem, legyenek bizalommal irántam, **amit csak lehetséges, mindent meg fogok tenni.**

Azután a mozgalomból kifolyólag megrendszabályozott Máv. munkások ügyét hallgatta meg a miniszter. A miniszter kérdésére Farkas eladta, hogy jelentékeny számmal rendszabályoztak Máv. munkásokat, de a legtöbb nem akar többé visszatérni. A visszatérni óhajtoknak, név szerint Farkas Izor, Huguycz József, Gasparik János és Madluska István, azonkívül Barna Bernát munkástársaknak a kérvényét átvéve, kijelentette a miniszter, hogy jóindulattal fogja megvizsgálni az ügyüket.

Nagygyűlésünk.

Hatalmas, impozáns és erőteljes volt az a nagygyűlés, amelyen szombaton, e hó 8-án a budapesti államvasuti munkások és ideiglenes alkalmazottak állást foglaltak a kereskedelemügyi miniszter urnak legutóbb ránk vonatkozólag kiadott rendeletéhez és megállapodtak azokban a kívánságokban, amelyeket emlékirat alakjában nyujtanak be küldöttség útján Vörös László kereskedelmi miniszter urnak.

Ennyi vasuti munkás és ideiglenes alkalmazott, mint ezen a gyűlésen, még nem volt együtt Magyarországon. Még a múlt évi mozgalmas tavaszi napokban, amikor az izzó hangulat valósággal fölrázta az összes vasutasokat, sem volt látogatottabb vasutasgyűlés, mint a múlt szombati. Minden tulzás nélkül *négyezerre* lehet a megjelentek számát becsülni; inkább többben voltak annál a számnál, mint kevesebben. Még a polgári lapok is, amelyek ugyancsak szeretik kicsinyíteni a munkások mozgalmait, háromezerre becsülik a gyűlésen megjelentek számát.

A jelenvoltak hangulatát erős lelkesedés, sziklaszilárd eltökéltség és acélos meggyőződés jellemezte. A fölshólalók szavait kitörő lelkesedés fogadta. Minden egyes szolgálati ág nevében beszélt egy-egy munkástársunk és az őszintén elmondott panaszok, a nagy erkölcsi komolysággal előadott kívánságok erőteljes visszhangot találtak az egybegyűlt ezernyi tömegben.

Már az a körülmény, hogy a Máv. alkalmazottai, a legszegényebbek, a legelnyomottabbak, nyíltan mernek beszélni és nyíltan merik ecsetelni bajukat és követeléseiket, már ez óriási vívmány. Egy darab szabadságot, egy darab jogot vityak ki maguknak a Máv. munkásai és ideigl. alkalmazot-

tai. Az elrettentés, az üldöztetés, a rendszabályozás nem használt: — ma már bele kell törődnie a Máv. kényurainak abba, hogy a szabad véleménynyilvánítás jogát megszerezték maguknak az államvasuti munkások és ezt a jogot meg is fogják tartani.

Az egybegyűlt nagy száma pedig kellő nyomatókat ad a fölshólalók kívánságainak és az ezek alapján készült *emlékiratnak*. Vörös László kereskedelmi miniszter ur jóakarataról a nagygyűlésen csak hizelgő nyilatkozatok hangzottak el. Nem vonjuk mi sem kétségbe, hogy jóindulattal fogja a miniszter ur elbírálni az eléje terjesztett kívánságokat. És bizonyára csak meg fogja erősíteni jóindulatát az a tudat, hogy az *emlékirat mögött áll egyértelműen az egész államvasuti munkásság, mint egy ember*. Ami benne sérelem van, az mindnyájunk sérelme, ami benne kívánság van, az mindnyájunk kívánsága.

Nem fenyegetésképen mondjuk ezt, csak egy tényt konstatálunk. Egy tényt, amely bennünket örömmel és büszkeséggel tölt el, és amelyet minden távol állónak is tisztelettel és elismeréssel kell honorálni. A fölvilágosítás, a meggyőzés, a szervezés egy esztendei lassu, de kitartó munkája egygyé forrasztotta azt az azelőtt némán tűrő tömeget és az imponálón hatalmas föllépésük nem az elkeseredés lázas kitörésének a folyamánya, hanem komoly meggyőződés és helyzetük javításáért folyó céltudatos küzdelem következménye.

Nem lázongó rabszolgahad volt az, amely szombaton összejött, hanem érett férfiaknak érett gyülekezete, mely igényt tarthat arra, hogy a legfelsőbb helyen is számoljanak vele.

*

Magasra szabott várakozásunkat is felülmuta az a nagygyűlés, amelyet a budapesti államvasuti munkások és ideiglenes alkalmaz-

zottak szombaton este a Herminaut 51. sz. a. Reklám-kerítésben tartottak. Tömegesen, nagy csapatokban jöttek a munkástársaink. Előbb a műszaki kocsihivatal, azután a Nyugoti főműhely, majd az Északi főműhely munkásai fölűnő nagy számmal, azután az istvántelkiek majdnem az utolsó szál emberig, közben pedig a többi munkahelyek és szolgálati ágak alkalmazottai nagy számmal. A tágas, fedett helyiség zsúfolásig megtelt, az asztalok között állva tolongtak a megjelenetek, de százan meg százan állották körül a fedett helyiséget elzáró korlátokat és onnan figyelték az előadók fölszólalását.

Fényes, hatalmas tüntetéssé alakult nagygyűlésünk, amely remélhetőleg eredményeiben is korszakalkotó lesz az államvasuti alkalmazottak mozgalmában.

A nagyjelentőségű gyűlésről következő tudósításunk számol be:

Az egybehívók nevében *Schneider* András munkástársunk (Nyugoti főműhely) nyitotta meg a nagygyűlést. Ajánlatára elnököknek *Kiss* Miklós (k. p. u.) kocsiműhely), *Bogárdi* József (ferencvárosi fűtőház), és *Stier* Antal (Nyugoti főműhely), jegyzőkké *Gara* Ármin (Északi főműhely), *Ország* Sándor (Nyugoti p. u.) és *Patterman* Dezső (gödöllői osztálymérnökség) választottak meg.

Kiss Miklós elnök üdvözlő a jelenlevőket és indítványozza, hogy egybefoglalják a napirend két pontját: 1. *Állásfoglalás a kereskedelmi miniszter rendeletéhez*, és 2. *Mit akarnak a vasuti munkások és ideiglenes alkalmazottak?* — Átadja a szót az előadónak, *Farkas* Izor munkástársunknak, amit nagy rokonszenvvel fogadtak.

Farkas Izor: Mióta a vasuti munkások mozgalmá megindult, sok értekezletet, nyilvános gyűlést tartottunk, de ama sok összejövetel közt, leszámítva az országos értekezletet, egy sem birt oly fontossággal, mint a mai.

Aki mozgalmunkat közelebbről ismeri, tudja milyen nehézségekbe ütközött annak megindítása. Nem mintha annak előfeltétele nem lett volna meg, ó dehogy. Nyomoruság, elnyomatás, jogtalanság lépten-nyomon található a Máv. keretén belül. A Máv. rabszolgáknak tekintette a munkásait s megkövetelte tőlük, hogy hangtalanul, némán tűrjék sanyaru helyzetüket.

Mozgalmunk megindult s vele párhuzamosan az üldöztetés is. Különböző ürügyek alatt való büntetés, áthelyezés, bérlevonás, elbocsátás stb. napirenden volt, de eme üldözése dacára kiépítettük szervezetünket s ma arról van szó, hogy jelentékeny eredményeket érjünk el.

Őnök ismerik a Máv. vezető férfiai. Konzervatív gondolkozású emberek, akik mindenféle újításnak ellenségei. Ezek az urak vezették évtizedeken keresztül a Máv. ügyeit. Minden, ami zavarta kényelmüket, nyugalmukat, azt ők veszedelmesnek találták. Ezek nek az uraknak köszönhető az is, hogy az elmúlt évben kitört a vasutassztrájk is, amit egy ga ras ára észszel meg lehetett volna előzni.

Hogyan lehetne azután az ilyen emberektől valami korszakalkotó újítást várni?

Azonban csoda történt. Jött a politikai vízőzön, amely az uralmon levő szabadelvű pártot elsöpörte, ez azután megtörte a jeget.

Olyan országban, ahol nem dicsekedhetnek 1000 éves alkotmányával, az a parlamentáris szokás, hogy a többségre jutott párt megvalósíthatja a vallott programját, átveheti az ország ügyeinek vezetését. Nem így nálunk. Azt nem kifogásolnák, hogy a győzelemre jutott ellenzék kormányt alakítson, de programjuk egy részének megvalósítása elé akadályokat gördítenek.

A választásokból kifolyólag a régi kormány megbukott és kineveztek helyette egy olyan kormányt, kinek sem a parlamentben, sem a parlamenten kívül *nincs többsége*. Most óbégatnak mindenfelé, hogy vesztélyben az alkotmány! Segítség! Mi erre azt feleljük, hogy bár jogos az ellenzék harca, de ez a harc *bennünkkel hidegen hagy*. Mi azt tartjuk, hogy éppen a *kiabálók büne*, hogy az az alkotmány sértést elkövethették, az ő bűnük, hogy *mi szegény emberek az alkotmány sáncain kívül állunk, hogy nekünk nincs beleszólásunk az ország ügyeinek vezetésébe*. Ha népszabadságról volna szó, ha arról volna szó, hogy bennünket *egyenjogusítanak*, küzdenénk szívvel lélekkel, így azonban csak *néma szemléltői* vagyunk az egész harcnak.

A kereskedelmi tárcát *Vörös* László vette át. Ő volt az, ki mikor még kilátás sem volt arra, hogy valaha miniszter legyen, a vasutasok érdekében magát nagyon exponálta. De ha a multja nem is kötelezné, a *jelenje* arra készíti. Hivatásos politikusok táborában most ellenszenves, kárpótlást s ellensúlyt találhat az által, hogy a nem hivatásos politikusok közt meglepedést kelt.

Farkas munkástársunk rátér azután a kereskedelmi miniszter legutóbbi rendeletére és azt mondja, hogy míg a három legsérelmesebb pont, a «büntetésből» való elbocsátás, a két osztály és a központi bizottság legutóbbi határozata fennáll, addig a nyugbérpénztár gyűlöletet és nem meglepedést fakaszt. Ajánlja, mondjaki az országos értekezlet, hogy a bizalmiférfiak által kidolgozott javaslat az itt elhangzandó sérelmek figyelembe vételével emlékiratba foglaltassék és azt a szervező-bizottság küldöttség útján a kereskedelmi miniszternek nyújtsa át. Végül pedig azt mondja: Legyenek önök meggyőződve, mindenkinek annyi a joga, annyi a szabadsága, mint amennyi az ereje. A mi erőnk az acélos összetartásban rejlik. Amikor a kereskedelmi miniszternek átadjuk az önök nevében az emlékiratot, jó lesz tudomására adni, hogy eme követelések mögött az egész vasuti munkásság áll.

Ha egyedül gyengék is vagyunk és ha egyenkint semmit sem tudunk kivívni, együttesen óriási erőt képviselünk. Erőnköt még fokozza, hogy oldalunkon a tisztesség, a becsület, oldalunkon az igazság, amelyivel előbb-utóbb győzni fogunk.

Körmives István. Istvántelki műhely: A műhelymunkások nevében kéri az emlékiratba befoglalni, hogy átmenetileg a napibéresek részére 20 százalék, az egyezményes munkások részére ugyancsak 20 százalék alapbér és 2) százalék munkááremelést követel, valamint az egyezményes áraknak az egész országban való *egységesítését* és annak kifüggesztését követeli.

Ezután az egyes szolgálati ágak nevében, azok panaszait és kívánságait ecsetelve, a következő munkástársaink szólaltak föl:

Körmives István (Istvántelki műhely), *Halbrohr* Mór (műszaki kocsihivatal), *Világi* Antal (gödöllői osztálymérnökség), *Kovács* Imre (k. p. u. kocsitisztító), *Galambosi* Ferenc (vonatkisérő lakatosok, Ferencvárosi p. u.), *Gara* Ármin (Északi főműhely), *Suba* Imre (Északi főműhely) és *Schneider* András (Nyugoti főműhely).

Az összes fölszólalókat a jelenvolt ezerek nagy figyelemmel hallgatták és fejtegetéseiket zajos tetszéssel fogadták. Amit meg is érdemeltek, mert szépen és őszinte igazsággal ecsetelték az egyes szolgálati ágak helyzetét és meggyőződésükkel támogatták a speciális követeléseiket. E helyütt nem ismertethetjük a mindvégig érdekes fejtegetéseket, mert a lapunkban is lenyomatott *emlékiratunkban* amugy is bennfoglaltatnak az egyes szolgálati ágak követeléseit.

Felszólalt azonkívül a *szövetség* tárgyában *Pfeifer* Sándor munkástársunk is, aki a mozgalom megerősödését jelezte és kijelentette, hogy az új kereskedelmi miniszter bizonyára kész örömmel fog hozzájárulni a máj mintegy 1 év előtt beterjeszteti szövetségi alapszabály-tervezet jóváhagyásához, mert hiszen ő maga is elnöke és lelkes szószólója volt egy hasonló egyesülésnek, az állami tisztviselők szövetségének. Szavait kitörő lelkesedéssel fogadták.

Ezután elfogadták a következő határozati javaslatot:

1. A kereskedelmi miniszter urnak a nyugbér-pénztarra és a fegyvergyakorlatra bevonuló nős államvasuti munkások családjának segélyezésére vonatkozó rendeletét, mint kezdetét a szükséges reformoknak, meglegegedéssel fogadja, a nagy gyűlés habár kénytelen konstatálni, hogy a segélyezés nem kielégítő és a nyugbér-pénztarra vonatkozó rendelkezése az *egész* sérelmeknek csak jelentéktelen részét orvosolja.

2. Kijelenti a nagygyűlés, hogy a nyugbér-pénztár mindaddig elkeseredést és gyűlöletet kelt csak megnyugvás és béke helyett, amíg legalább a két legpotrányosabb rendelkezése meg nem szűnik: az, hogy a «büntetésből» elbocsátott munkás minden igényét elveszíti, de elveszíti a már befizetett járulékait is; továbbá az a rendelkezés, amely a 30 év mellett 40 éves időhatárt

szab ki a teljes nyugdíjképességre, amit még súlyosbítt ama megdöbbentő alapszabálymagyarázat, hogy a műhelyekben dolgozó segédmunkások is a 40 évi időhatár alá esnek.

3. A szociálpolitikai haladás és az államvasutak üzemének pontos és lelkiismeretes lebonyolítása érdekében is szükségesnek találja a nagygyűlés, hogy az államvasuti alkalmazottak is szabadon gyakorolhassák a minden állampolgárt egyformán megillető egyesülési, gyűlekezési és véleménynyilvánítási jogot; hogy egyetemes képviselőtük megalkotására a már majdnem egy év előtt beterjesztett vasutas-szövetség alapszabályai végre a jóváhagyási záradékkal ellátassanak és hogy végül azok a vasuti munkások, akik az ország különböző helyein különböző ürügyek alatt elbocsátottak vagy egyéb módon rendszabályoztattak azért, mert az államvasuti összmunkásság helyzetének érdekében a törvényes korláton belül működtek: — visszavéttessenek, illetve a régi munkakörükbe visszahelyeztessenek.

4. Végül megbizza a nyilvános gyűlés a vasuti munkások orsz. szervező-bizottságát, hogy a mult év karácsonyán tartott országos vasuti munkás-értekezlet határozatainak megfelelően és a jelen gyűlésen az egyes szolgálati ágak részéről hangsúlyozott kívánságok figyelembevételével az államvasuti munkások panaszait és helyzetük javítását célzó követeléseit emlékiratba foglalva, *Vörös* László kereskedelmi miniszter urnak küldöttség útján átnyújtsa.

A nagygyűlés, mely méltóságteljes lefolyású volt, rendben osztiott szét.

A baleset-pörök.

Irta:

Dr. Kadosa Marcel,
szervezeti ügyész.

Aktuálisabb kérdés alig van a vasutas életében a baleset-kérdésnél. Nem is aktuális már ez a kérdés, hanem örökös. Mindig időszerű és állandóan napirenden levő. Az esztendőnek nincsen olyan napja, de talán a napnak se olyan órája, hogy a vasutasok nagy birodalmában meg ne látogatna valakit a balszerencse. A szerencsétlenségben való szerencse dolga, hogy kinél milyen vizitet csinál. Egyik megszabadul tőle, hogy csak egy ujjpercét viszi magával, a másik talán egész életére munkaképtelen, nyomorék. Lázárok Lázára marad utána, ha ugyan az életét is nem veszíti. A kinevezés és az avancsálás távolról se olyan bizonyos sorsa a vasuti munkásnak, mint a baleset. A vasutas állandóan veszedelemben van. Amint száguld a rohanó vonat, ott ül valamelyik fékbódében meglapulva, észrevétlenül a csontkezü halál, noha nem váltott jegyet az utazásra. A tolatásoknál is ott kíséreti a cammogó kocsikat, sokkal hűvebben, mintha a szabályzat szerint kellene ezt a kötelességét teljesíteni. Egy kattogás, egy csattanás és lesújt a maga véres kaszájával, amelynek szenvedő emberek kinja, tehetetlen nyomorékok insége, özvegyek és árvák siralma az aratása.

E nagy veszedelmet a törvény is respektálja. Még 1874-ben alkotott a magyar törvényhozás olyan törvényt, amely lehetségesé teszi, hogy a vasuti baleset áldozatai könnyebben jussanak kártérítéshez, mint más természetű baleset sérültjei. Jobban mondva, más balesetekről egyáltalában nincs törvényes intézkedés. A bíróság fölfogásától függ, hogy mikor jár kártérítés, mikor nem. Egy időben az volt a bíróság gyakorlata, hogy minden baleset sérültjének megítélte a kártérítést, hacsak egészen nyilvánvaló nem volt, hogy ő maga az oka a balesetnek. Csakhogy az régen volt, akkor még a munkás egy «szegény munkás» volt, akin megessett a szíve a bíróságnak. Azóta azonban

nagyot változott a világ. A munkás most már nem «szegény munkás», hanem «kutya szocialista», aki mindennek az oka, aki hanyag, vigyázatlan és képes csak azért levágni a jobb kezét, vagy kiütni a két szemét, hogy a munkaadót bosszantsa a kártérítési perrel. Aki azt hiszi, hogy ez tréfa, annak megmutathatom egyik baleset-pöröm iratait, ahol az ellenfelem ilyen módon védekezett. A változott világgal változott a baleset-pörökben követett bírói gyakorlat is. Most már azt kívánja a bíróság, hogy a megsérült bizonyítsa be, hogy a munkaadót terheli valami hiba vagy mulasztás. Ha nem hibás senki, csak az uristen, akkor nincs kártérítés.

Ez a gyakorlat igazságtalan. A józan ész szerint így áll a dolog. X. vagy Y. munkaadónak van egy gépe. A vaksors úgy akarja, hogy ebben és ebben a pillanatban annak a gépnek a korongja vagy kése vagy akármicsodája megsértsen vagy megölje azt, aki ott dolgozik. A baleset-tulajdonképpen annak szánta a sors, akié a gép. De ez maga nem dolgozik, nem is dolgozhatik, minden gépjénél, hanem helyettesít állít oda maga helyett, aki a saját testével fogja fel a balesetet. Testileg tehát a munkás viseli a balesetet: ez akár igazságos, akár nem, de így van, nem lehet rajta segíteni. De azon már lehet segíteni, hogy a testi baleset munkabér elvesztő következményeit is ne a munkás viselje, hanem akinek a baleset szánva volt: a gépnek vagy a műhelynek a tulajdonosa. Vagy ha ezt is igazságtalannak tartjuk, akkor amint a munkás munkája mindenkinek, az összességnek hasznára van, viselje a baleset következményeit is a munkással szemben minenki és adjon neki kártérítést az összesség, vagyis magyarán megmondva: legyen általános, kötelező, állami baleset-biztosítás, amely lehetővé tegye, hogy a munkás, ha baleset éri, föltétlenül kártérítést kapjon, tekintet nélkül arra, hogy ki a hibás a balesetben. Ha a munkaadót mulasztás terheli, vegye meg rajta a kártérítést az állam, de a munkásnak maga az állam fizessen. A munkás hibáját pedig a lehető legszorosabban legyen szabadd magyarázni. Aki maga dugja be kezét a gépbe, vagy aki öngyilkossági szándékkal keresi a balesetet, az persze nem tarthat igényt kártérítésre. Ettől eltekintve azonban kártérítés jár neki minden esetben és nem lehet azt igazságosan mondani, hogyha jobban vigyázott volna: nem érte volna baleset. En mint ügyvéd, ha egy géphez közeledem, tele vagyok óvatossággal és aggodalommal, hatványozott módon megerősítem a figyelmemet, hogy valahogy baj ne érjen. Aki azonban állandóan annál a gépnél dolgozik, akinek a figyelme a munkájára irányul, az nem képes a géptől óvakodni. Egy bizonyos óvatosság belemegy a vérébe, azt nem kell külön is kifejtene, aminthogy én nekem nem kell rajta gondolkoznom, hogy miképpen írják ezt vagy azt a betűt. Ezen a megszokott óvatosságon túl egyebet nem lehet a munkásoktól követelni és mindenkiről *muszáj* föltételezni, hogy a maga bőrére töle telhetőleg vigyáz. Ha mégis baleset éri, akkor ez véletlen baleset, amelyért őt annak a társadalomnak, amely munkájának hasznát e, kárpótolnia kell. És ha nincs törvényes intézkedésünk az ilyen társadalmi kárpótlásra, akkor kárpótolnia kell őt a munkaadónak. Annál inkább, mert ha következetesen ragaszkodnánk ehhez az állásponthoz a bírói gyakorlat, akkor a parlamentben képviseltetett bíró munkaadók összessége a legrovidebb idő alatt kiszorítaná az állami balesetbiztosítást, amely róluk a veszedelmet elhárítaná.

Mondottam, hogy mindez nem a szorosan vett vasuti balesetekre vonatkozik, mert annak más szabályai vannak, amelyeket egy következő cikk keretében fogok kifejteni. Azonban a nem szoros értelemben vett vasuti baleset is lehet vasutasnak a balesete, mert az 1874. évi törvény kizárólag a vas-

pálya üzemében előforduló balesetekre vonatkozik. Vasuti munkás azonban nemcsak a vaspálya forgalmi üzemében dolgozik, hanem a műhelyekben is sok ezrével, ahol szintén ott ül az ülőkön, a vasgerendákon, a repülő szikrákban és minden zugban és sarokban a veszedelem. És így a vasuti munkások ezreit is a maga bőrére érdeklí az, hogy miként van szabályozva a balesetért való felelősség az ország törvényeiben.

SZEMLE.

BELFÖLD.

Keleti Lajos működik. Kérjük olvasóinkat, hogy miután mi parfümmel nem igen szoktunk rendelkezni, vegyék elő zsebkezdőjüket és szorítsák orrukhoz: Keleti Ö. Lajosról legyen szó és ekkor ajánlatos az efajta elővigyázati rendszabály.

Keleti Lajos működik. A lapjában működik, ami egyenrangú a hazugsággal, ferdítéssel és denúciálással. «Levelet» közöl a Konzumról és abban rémmeséket mond el az igazgatósági munkás-tagok terrorizmusáról. Röviden végezhetünk vele, ha egyszerűen a hazugságait konstatáljuk, ez is elegendő hosszú sor:

1. Nem igaz, — sajnos — hogy a Konzum igazgatóságában a munkások vannak többségben. 24 igazgatósági tag közül csak 8 a munkás.

2. Nem igaz, hogy ennek következtében súlyos zavarok és bonyodalmak állottak be. Ellenben igaz az, hogy az új igazgatósági tagok sok visszaélést derítettek fel és a legnagyobb erőfeszítéssel iparkodnak rendet és igazságot teremteni.

3. Nem igaz, hogy *Fellner Béla* és *Kellner István* munkások kiléptek a Máv. gépgyár körlelkéből, mert a Máv. gépgyári munkások egy része sztrájkban állott, tehát nem lépett ki, Kellner pedig soha is dolgozott a gépgyárban, tehát nem is léphetett ki onnan.

4. Dolinay ügyéből kifolyólag is ferdít és hazudik a kibérelt smokk, amivel legelső sorban Dolinaynak árt.

Folytathatnánk ezt a sorozatot. Ahány állítása van annak a szemérmetlen smokknak, annyi a hazugság fejtegetéseiben. De minek folytassuk? Az elmondott is elegendő annak a bizonyítására, hogy Keleti Lajos nem érdemi meg az igazgatóság borraavalóját, nagyon is bután hazudik.

Egyébként még egyet: *Fellner* és *Cservenka* barátaink feje fáj nagyon Keleti smokknak. Hát legyen nyugodt az igazgatóság zsoldírója: két munkástársunk nem tér ugyan vissza a gépgyárba, de műhelymunkása lesz magának a Máv.-nak. A Konzumnak pedig tagja marad mind a kettő.

A **vonatkísérő lakatosok** céltudatos, békés mozgalmat indítottak sérelmeik orvoslása és kívánságaik teljesítése érdekében. Főtörökvisük az egyes állomásokon szétszórta szaktársakat tömöríteni és egységes eljárásra egyesíteni. Derék munkástársainknak igazságos és jogos mozgalmát szívből üdvözljük és minden erőnkkel támogatni fogjuk. E célból kérjük a szervezett munkástársainkat, hogy lépjenek mindenütt érintkezésbe a vonatkísérő lakatosokkal, tudassák velünk címüket és figyelmeztessék őket a *Magyar Vasutasra*, amely rendszeresen közölni fog minden, a mozgalmukra vonatkozó lépést.

Értesítjük előfizetőinket, hogy szerkesztőségünkben (VII. Csömöri-ut 28. sz., 1. emelet, ajtószám 3.) minden csütörtökön este 7–8 óráig

ingyen jogi tanácsot

kaphat minden előfizetője a MAGYAR VASUTAS-nak. Vidéki előfizetők levelben fordulhatnak jogi tanácsért lapunk szerkesztőjéhez. A Magyar Vasutas jogtanácsosa KADOSA MÁRCELL úr. (O-utca 48., 1. emelet).

Emlékiratunk.

A **Vörös László** kereskedelmi miniszter urhoz a Máv. munkásai és ideiglenes alkalmazottai nevében benyújtott emlékirat szövege a következő:

Nagyméltóságu Miniszter ur!

Kegyelmes Urunk!

A magy. kir. államvasutak munkásai és ideiglenes alkalmazottai, több, mint fele az összes államvasutak alkalmazottaknak, nem vetek részt az államvasutak kinevezett alkalmazottainak múlt évi mozgalmaiban, noha helyzetük, mint alábbiakból ki fog tűnni, a lehető legmostohább, munkaviszonyaik rendezetlenek és majdnem minden tekintetben súlyos panaszra jogot adók; hiszen vannak szolgálati és munkaágak, amelyeknek nyomorúsága szinte hihetetlen és a kétkedés érzését váltotta ki mindenkiből, aki hírét hallotta ezeknek a munkásrétegeknek, amelyeknek a sorsát csak most kezdi a nagyobb nyilvánosság megismerni.

A magy. kir. államvasutak munkásai és ideiglenes alkalmazottai erősen meg vannak győződve, hogy helyzetük javítása nemcsak majdnem negyvenezer, nagyrészt nős és családos embernek a létért való küzdelmét könnyíti meg, hanem a modern állam elsőrendű szociálpolitikai kötelességeinek a keretébe is tartozik és azonfelül a munkaadó vasuti vállalatnak is kiváló érdeke, mert sehol az egész világon nem érvényesül olyan nagy mértékben az a tapasztalati tény, mint éppen a vasuti üzemnél, hogy minél megelégedettebb helyzetével és munkaviszonyaival az alkalmazottak tömege, annál nyugodtabb, pontosabb és gyümölcsözőbb, tehát a vállalatra nézve jövedelmezőbb a munkájuk.

Ezen meggyőződésben a Máv. munkások és ideiglenes alkalmazottak tömegtelen, gyakran mesterséges uton, gyűlöletes szándékkal utjukba gördített akadályok dacára egymással érintkezésbe lépni törekedtek, közös bajaik forrásait és okait kipuhították és megállapították azokat az eszközöket, amelyek hivatják sorsukon javítani. Gyűléseken, lapokban és a nyilvánosság egyéb eszközeivel — de mindenkor a törvényesség formái között — iparkodtunk a közvéleményt meggyőzni arról, hogy helyzetünk tarthatatlan és hogy nemcsak az igazságosság és az emberség, de a közérdek is megkívánja, hogy sérelmeink orvosoltassanak és méltányos, szerény kívánságaink teljesülésbe menjenek.

Meg voltunk győződve arról is, hogy nemcsak a köztudatban fejlődő szociálpolitikai belátás, de az is siettetni fogja helyzetünknek immár olyan égetően sürgőssé vált javítását, hanem az is, hogy a kereskedelmi kormányzat élére szociálpolitikai igazsággal érző államférfiu jut, aki méltányolni fogja kérésünk jogosságát és azokat teljesíteni fogja.

Akik ellenségei vagyunk minden bizantinizmusnak és megalázó vásári dicsérgetésnek, önérzettel mondhatjuk, hogy Excellenciád hivatalbalépésével ezt az időpontot elérkezettnek látjuk s Excellenciádunk nem csak a vasutasok körében olyan nagy és mély rokonszenvet keltett közelmúlt tevékenysége, hanem a rövid néhány nap előtt a nyugbérpénztárra és az időleges fegyvergyakorlatra bevonult nős, illetve családos államvasuti munkások családjának létfentartására vonatkozó rendelete is igazságos szociálpolitikai belátásról és irányunkban való nemes jóakaratról tett tanuságot.

Ez bátorít fel bennünket arra, hogy a múlt év karácsonyán Budapesten megtartott országos vasuti munkásértekezlet megbízása és határozata alapján, továbbá egyetértőleg az államvasuti munkások és ideiglenes alkalmazottak bizalmiférfiaival, egyszersmind a f. év július 8-án mintegy 4000 budapesti államvasuti munkás és ideiglenes alkalmazott által látogatott nagygyűlés fölhatalma-

zása és utasítása alapján Excellenciához alábbi

emlékiratot

alázattal fölterjesztjük és tisztelettel kérjük, hogy a benne általánosságban és az egyes szolgálati ágak speciális viszonyai szerint körülírt kívánságokat jóindulatu méltánylás alapján megvalósítani kegyeskedjék.

Általános kívánságok.

Általánosságban, az összes államvasuti munkásokat és ideiglenes alkalmazottakat érdeklően, a következő kívánságokat bátor-kodunk tisztelettel előterjeszteni:

Heti szünnap.

Kérjük, hogy a vasárnap és azok a napok, melyek a naptárban piros betűvel vannak jelezve, munkaszüneti napoknak tekintendők. Ha az üzem fölöttől megkövetelné a rendes munkaidőn túl, vasárnap, pihenőnapon vagy a naptárban piros betűvel jelzett ünnepnapokon a munkálkodást, akkor ezért 50% pótlékkal való külön fizetés jár.

Ott, ahol a folytonos szolgálat, forgalmi akadály vagy az ügyeletességi szolgálat ezt meg nem engedné, ott a pihenő valamely hétköznapi adandó meg, azonban a pihenőnapnak minden második héten vasárnapra kell csnie.

(Indokolás)

Az állam régebben is teljesítette azt a szociálpolitikai kötelességét, hogy az ipari, közlekedési és kereskedelmi munkások vasárnapi munkaszünetét törvényesen szabályozta. A heti 36 órai munkaszünetre szüksége van a munkásnak egészségügyi és kulturális szempontból, de szüksége van erre a köznek is, hogy a munkások képesek legyenek állampolgári és emberi hivatásukat teljesíteni, de érdekében áll ez a munkaadó vállalatoknak is, mert a pihenő erejű munkás munkája jobb és gyümölcsözőbb, mint a fáradt és kimerült munkásé. Áll ez különösen a vasuti alkalmazottakra, akiknek egész erejükre és éberségükre van szükségük, hogy szolgálatukat hiven és pontosan teljesíthessék, akiknek a friss és lelkiismeretes munkájától gyakran mérhetetlen vagyonbiztonsága és ezer meg ezer ember testi épsége függ. Sajnálatos és káros ez okból, hogy épen az államvasutak alkalmazásában vannak munkások, például az állomásokon, k. p. u. műszaki kocsihivatal, az összes fűtőházak, szertárak, raktárak, szénlerakás stb. munkásainak soha sincs vasárnapi vagy ünnepnap munkaszünetük. Pedig világos, hogy a fentemlített hátrányokon kívül a megszakítás nélküli munka az amúgy is nagy balesetveszélyét ezeknek a munkásoknak még csak növelik.

Évi szabadság.

Ugyanezen szempontok teszik indokolttá a következő kérést is:

Minden munkásnak évenként 8 nap, 15 évi szolgálat után 2 hét, 20 évi szolgálat után 3 hét szabadság adandó május és szeptember hónapok között levő időszakban az illetmények teljes élvezete mellett.

Egészségügyi rendszabályok.

A Máv. munkásai és ideiglenes alkalmazottai *egészségének megóvása* céljából kérjük a következőket:

Létesítsen a Máv. mint munkaadó minden műhely, fűtőház, laktanya, nagyobb raktár, szertár és állomás területén tisztasági fürdőket, hol úgy a munkás, mint az állomási és forgalmi szolgálatot végző személyzet — legalább hetenként egyszer alaposan díjtalanul megmosakodhassék.

Közegészségügyi szempontból, minden olyan helyen, ahol a munkások tömegesen dolgoznak együtt, rendes mosakodó-helyiségek állíttassanak föl.

A fűtőházakban levő fojtó füst a munkások egészségére rendkívüli káros hatással van, hogy minden fűtőház leeresztő kéményekkel legyen ellátva.

Ott, ahol a munkások részére hálólhelyiségek, laktanyák vannak, az ezekre vonatkozó miniszteri rendelet szigorúan betartandó.

A tömegesen együttdolgozó munkások részére az egészségügyi követelményeknek és az ott dolgozó munkások számának megfelelő étkezőhelyiség adandó.

A lábszönyegek kiporolásánál s minden, az egészségre ily nagy mérvben ártalmas munkánál a technikának már elért vívmányai alkalmazandók.

A Máv-tól, mint munkaadótól teljesen független és az alkalmazottak által választott egészségügyi felügyelő-bizottság szervezendő. A felügyelet terjedjen ki a munkahelyekre, a mosdó-, étkező- és hálólhelyiségekre és laktanyákra, a Máv. által bérbeadott lakásokra és minden olyan helyre, ahol az alkalmazottak nagyobb számban együtt tartózkodnak.

Egy helyiség átengedendő, ahol a munkások ruhájukat tarthassák és pedig lehetőleg zárható szekrényekben.

(Indokolás.)

Ezek a kívánságok olyan természetesen, hogy indokolásra alig szorulnak.

Európa nyugoti művelt államaiban az összes vasutaknál és a legtöbb nagyobb magánüzemekben rég meghonosították már az általunk kívánt közegészségügyi intézkedéseket, nem méltó a Máv. óriási üzeméhez és a magyar állam tekintélyéhez, hogy nálunk még a legkezdtelegesebb egészségügyi intézkedések is hiányzanak.

Megjegyezzük és külön hangsúlyozzuk, hogy ezek a higiéniai intézmények még anyagi áldozatába sem igen kerülnek a munkaadó vasuti vállalatnak, mert ami költség e téren fölmerül, az fokozott mértékben megtérül az alkalmazottak nagyobb munkabírása révén és a betegségek megelőzése folytán a betegsegélyző-pénztári kiadások csökkenése által.

Bánásmód.

A munkásokkal való bánásmód tekintetében kérésünk a következő:

A főbbvalóknak nem szabad a munkásokat szidni, vagy velük gorombáskodni, valamint tilos a munkásoktól pénzt kölcsönözni, vagy bármi féle ajándékot elfogadni.

Szűntetessék meg azon állapot, hogy kovácsok felett asztalos, vagy kárpitos felett mázó művezető rendelkezessék. Ott, ahol tömegesen dolgoznak munkások egy szakmából, kapja meg minden szakma a szakmabeli művezetőjét.

(Indokolás.)

A munkásokkal való bánásmód a legtöbb helyen igen sok kívánni valót hagy fenn. A fent felsorolt kérésünk — habár természetesen konkrét esetek felsorolásától tartózkodnunk kell — azt bizonyítja, hogy olyan visszaélések is történnek sok helyen, amelyek valóban szégyenére válnak a Máv. óriási üzemének.

Az egyes munkahelyeken és csoportokban előforduló egyenlenségeknek igen gyakran az az oka, hogy nem szakértő művezető intézi a munkát, ezért szükséges, hogy a szakképzett művezető álljon minden szakma-munka élén.

Egyéni szabadság.

Az alkalmazottak polgári jogai és szabadsága külön védelemre szorulnak sajnálatos módon. E tekintetben a következőket kérjük:

Az a főbbvaló, aki a munkásokat a törvényes egyesülési- vagy gyülekezési jogukban akadályozza, korlátozza vagy befolyásolni akarja, fegyelmi vétséget követ el.

Azért, mert a munkás valamely gyűlésen akár mint előadó, akár mint hallgató részt vesz, megrendszabályozni ne lehessen.

Azoknak a munkásoknak, akiket a Máv. (nyugbérpénztár, betegsegélyző-pénztár, Konzum) a tagok bevélasztanak, ne történjen bántódásuk az esetre, ha a tagok érdekeinek a védelmében olyan álláspontra helyezkednek, amely a hivatalos állásponttal ellentétes.

(Indokolás.)

Ezen kérelmünk indoklásául a sérelmek hosszú láncolatát sorolhatnók fel. Megtörtént, hogy amiért régi bajokat és panaszokat tettek szóvá, rendszabályoztak Máv. munkásokat. Megesett, hogy amiért a múlt évben megtartott országos értekezletre, amelyet a hatóságok tudomásul vettek és amelyre a Máv. nagytekintetű igazgatóságát is meghívtuk, megjelentek vagy csak meg akartak jellelni munkástársaink, zaklatásnak, sőt a munkából való elbocsátásnak voltak kitéve. Egy-egy szabadabb szó kiejtése, egy nem szolgálalkü lap előfizetése vagy olvasása büntetést vagy elbocsátást vont sok helyen maga után.

Már pedig ez nemcsak ellentétben áll az állampolgárok egyenjogúságával, nem csak igazságtalan és jogtalan rendszabály, de nem is észszerű, mert azzal, ha a bajok és elégtelenségek megnyilvánulását megakadályozzák, a baj és elégtelenség még mindig nem szűnt meg, sőt még inkább kiélesedik és a struccmadár politikája magának a munkaadó vállalatnak árt leginkább, mert csakis megelégedett és friss munkaképző alkalmazottakkal lehet a Máv. szövetvényes és az egész ország gazdasági életére elsőrendű fontosságú üzemét pontossággal lebonyolítani, megelégedettek pedig csak akkor lehetnek az alkalmazottak, ha bajukat és panaszait nyíltan és bátran fölárják és azokat orvosolhatják az illetékes körök.

Szövetség.

Régi kívánsága a Máv. összes alkalmazottainak, hogy *szövetséget* alakíthassanak. A budapesti Máv. munkások és ideiglenes alkalmazottak még a múlt évben nyilvános gyűlésen fogadták el alakítandó szövetségünk alapszabályait és azokat közel egy év előtt a nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi és a nagyméltóságos m. kir. belügyi miniszteriumhoz jóváhagyás végett fölterjesztettük. Mindeztideig azonban sem a jóváhagyás, sem pedig egyéb válasz fölterjesztésünkre nem jött. Tisztelettel esedezünk, kegyeskedjék Excellenciád a betérjesztett alapszabálytervezetet a jóváhagyási záradékkal ellátni, illetve azok jóváhagyásához hozzájárulni.

(Indokolás.)

A mai társadalmi rend a szervezkedés jegyében áll; minden foglalkozási ág tagjai, minden közös cél felé törekvő réteg együtes erővel iparkodik közös érdekeit megvédeni. Általánosan elismert és honorált elve a modern kornak, hogy szervezett egyének összessége alkothatja csak meg a szervezett társadalomnak és a különböző törekvések csak úgy érvényesülhetnek harmonikus módon és a közérdek csorbulása nélkül, ha ezek a törekvések kiforrottan, szervezeten jutnak a nyilvánosságra.

Excellenciád az állami tisztviselők szövetekezése ügyében messze tündöklő nyíltsággal és határozottsággal hirdette és vallotta ezt az elvet; meg vagyunk ennél fogva győződve, hogy az államvasuti alkalmazottak szövetsége Nagyméltóságodban őszinte és mély belátású barátot nyert.

Azt pedig erélyesen tagadjuk, hogy a Máv. érdekeivel ellentétben állana az államvasuti alkalmazottak szövetekezése. Sőt ellenkezőleg, hiszszük és valljuk, hogy egyenesen a Máv. érdeke, hogy egyesüljenek alkalmazottai törvényes szervezetben, mert

ugy lehet elejét venni minden meggondolatlan lépésnek és így a munkaadó vasuti vállalatnak mindenkor módjában áll az alkalmazottak egyetemes képviselétével érintkezni.

Balesetbiztosítás.

A balesetbiztosítás ügyében következő a kérésünk:

1. A balesetbiztosítás kérdésének megoldása sürgős szükség az egész ország munkásságára nézve, de elhalaszthatatlan kötelesség a vasuti munkásokra vonatkozólag, akik balesetveszélynek leginkább vannak kitéve s akiknek munkaadója vagy az állam, vagy pedig részvénytársaság, tehát bírja a balesetbiztosítás költségeit.

2. A balesetbiztosítási járulékokat az amugy is sokféle járulékkal terhelt és csekély keresetű vasuti munkásság nem bírja; a balesetbiztosítás a munkaadó vasutat megváltja attól az eddig bírói uton végrehajtott kötelességtől, hogy balesetet szenvedett munkásait kártalanításban részesítse; tehát a vasutak kötelessége a balesetbiztosítás költségét fedezni.

3. A balesetbiztosítás kérdésének megoldása csak akkor tekinthető helyesnek, ha a létesítendő balesetbiztosítás a balesetet szenvedett munkás eddigi keresetének teljes megfelelő kártalanításáról gondoskodik és ha a létesítendő szervezet a munkások független vezetése alá helyezettetik.

4. Határozottan károsnak és célra nem vezetők tartanánk, ha a balesetbiztosítást a kormány bármilyen más kérdéssel összekapcsolná.

Betegsegélyzőpénztár.

A Máv. alkalmazottainak a betegsegélyzőpénztára jelenlegi szervezetében és működésében jelenlegi irányával sem szociálpolitikai hivatásának, sem tagjai életbevágó érdekeinek nem felel meg. Ez okból a következő reformokat tartjuk sürgősen és kikerülhetetlenül szükségeseknek:

A pénztár igazgatóságában és elnökségében 1891. évi XIV. t.-c. értelmében a biztosított alkalmazottak képviselétének kétharmada, a munkaadó Máv.-nak egyharmada foglaljon helyet.

A közgyűlési kiküldöttek erre a célra összehívott értekezleten, titkos szavazás útján választatnak meg. Esetleges panaszoknak, felszólalásnak, indítványtevésnek itt helye van. Ugyancsak tartoznak a kiküldöttek a közgyűlésen történetekről megbízóiknak beszámolni.

A pénztár segélyezési mérve kiterjesztendő annyira, hogy a napi táppénz, a 15-ik naptól kezdve a napi, illetve az alapbér 75 százalékának feleljen meg; a temetkezési segély — a fővárosban és vidéken egyaránt — az alapbér 40-szeres összege legyen.

A pénztár igazgatósága a büntetéspénzekből s egyéb rendkívüli bevételekből létesítsen oly alapot, melyből a tagok 20 héten túl terjedő időben még 20 heti fél táppénzen segélyezhetők legyenek.

Az egészség megővésére megfelelő egészségügyi intézkedések teendők és erre a célra a fizikai gyógyászat (vizgyógyászat, massage, villanyozás, forró levegő, gőz, stb.) szerinti kezelésre alkalmas intézetek létesítendők és pedig gyógyintézet a bejáró betegek szakszerű kezelésére, továbbá üdülőház és sanatórium az e célra alkalmas betegek sikeres gyógyítására. Azonkívül történjék gondoskodás, hogy más pénztárakhoz hasonlóan a Máv. betegsegélyzőpénztár is ápolgassa tagjait a hazai sósfürdőkben, továbbá az abbáziai fürdőhelyen. A gyógyintézetek fokozatos létesítésénél szem előtt tartandó, hogy ott kell azokat legsürgősebben létesíteni, ahol a helyi viszonyok és a tagok tömeges száma azt szükségessé teszi.

Utasítsák a pénztár igazgatósága, hogy a tagok részére a szabad orvosválasztást rendszeresítse, addig is a pályaeorvosok intézménye elkülönítendő a pénztárorvosi intéz-

ménytől. A pályaeorvosokat fizesse a Máv., mint saját egészségügyi közegét. A pénztár orvosai pedig, mint a pénztár közegei, a betegsegélyzőpénztár igazgatóságának legyenek alárendelve, innen alkalmaztassanak és szükség esetén, innen bocsáttassanak el.

A betegbárca-rendszer töröltessék el és helyette minden egyes tag alapszabálylyal ellátott tagkönyvet kapjon, melynek felmutatása mellett az orvost bármikor igénybe vehesse.

Nyugdíjazott tagok, valamint azon tagok, kik nyugbér élvezetébe lépnek, kívánatra tovább is a pénztár tagjai maradhatnak, ez azonban rájuk nem kötelező.

A pénztári tagokkal egy háztartásban élő családtagok, nevezetesen a pénztári tag törvényes neje és 18 éven aluli, önálló kereettel nem bíró gyermekei részére, díjtalan orvosi gyógykezelést.

(Indokolás.)

A magy. kir. államvasutak betegsegélyzőpénztárának szervezete ellenkezik az 1891. XIV. t.-c.-kel, amennyiben a pénztár igazgatóságában nem a tagok, hanem a munkaadó vasutintézet küldöttei vannak többségben; ennek következtében a tagok a törvényben biztosított önkormányzati joguktól megfosztattak; kívánatos és szükséges, hogy a betegsegélyzőpénztári jogok és kötelességek a munkaviszonnyal semminemű összefüggésbe se legyenek hozhatók; végül tagadhatatlan, hogy a pénztár által ezidőszert nyújtott szolgáltatások elégtelenek, a tagok érdekeit nem elégítik ki s nincsenek arányban a tagok által teljesített befizetésekkel.

Az összes szakértők egyetértének abban, hogy az általunk felsorolt kívánságok a minimumát képezik annak, amit egy állami üzem betegsegélyzőpénztára tagjainak nyújtani hivatva van. E helyen is kiemeljük hangsúlyozottan, hogy a betegsegélyzőpénztár reformjának a költségei teljességükben megterülnek azzal, hogy minél kielégítőbbek a betegségek megelőzését célzó óvintézkedések, annál kevesebb a megbetegedések száma és minél kielégítőbb a gyógykezelés, annál rövidebb a betegség tartama és így amibe a kívánt reformok megvalósítása kerül, annyit, sőt annál tetemesen többet is megtakarít a Máv. betegsegélyzőpénztára a gyógyszerszámlákon és a táppénzen.

Nyugbérpénztár.

1. A magyar királyi államvasutak munkásai kéri a nyugbérpénztár 1. cikkének oly módosítását, hogy a nyugbérpénztár céljaként mondassék ki, miképpen «a magyar királyi államvasutak azon munkásai és alkalmazottai, kik legalább egy éven át állottak folytonos szolgálatban... keresetképtelenségük esetére... nyugbérben részesüljenek». Továbbá kimondandó e szakaszban, hogy a belépett tagok a nyugbérjárlékot 22-ik életévüktől kezdve utánfizethessék, ha akkor már a Máv. szolgálatában állottak.

(Indokolás.)

A 3 évi szolgálatban állás helyett azért kéri az 1 évi szolgálatteljesítés után a nyugbérpénztár tagjai közé leendő felvételt, mert nincs kimondva az alapszabályokban, hogy a szolgálatban eltöltött 3 év, amely után a szabályzat szerint felvehető, megváltható, azaz, hogy e 3 évre visszamenőleg a járulékot utánfizethetik, s így a 3 év, amelyet a munkás a magyar kir. államvasutak szolgálatában eltöltött, nyugbérre vonatkozólag teljesen elvész; mert továbbá egy évi idő teljesen elegendő annak elbírálására, hogy az illető munkásnak hasznavehetőségéről meggyőződést szerezzenek.

(Kérelem.)

2. A 2. cikk 2. pontjában mellőzni kéri ama kitélt, mely imperative állítja fel a

25—35 év közötti munkásokra nézve a nyugbérpénztárba való belépési kötelezettséget. Ehelyett a belépésnek csak fakultative leendő kimondását kéri, mert nincsen a munkásoknak garanciája arra, hogy a nyugbérpénztárnak tagja, vagy e tag családja okvetlen élvezze-e a nyugbért, amennyiben a magyar kir. államvasutak munkásait bármikor elbocsáthatják. E pontra különben bátorkodunk még kiterjeszkedni az alapszabályok 6. cikke 4. pontjához és 18. cikkéhez fűzött észrevételeinknél. A «büntetésből» való elbocsátás által fenyegető elvesztése a már befizetett járulékoknak úgy enyhíthető, ha — mint az általános kérelmek során bátrak voltunk fölemlíteni — a munkások bizalmiférfiájának közreműködésével alakított fegyelmi bíróság dönt az ilyen elbocsátás ügyében.

(Indokolás.)

A magyar királyi államvasutak munkásai egyébként nem tennének megjegyzést a nyugbérpénztárba való kötelező belépés ellen az esetre, ha teljesítették ama kérésük, hogy t. i. egy évi szolgálat után véglegesítették.

(Kérelem.)

3. Az 5. cikknek teljes módosítását kéri, még pedig oly értelemben, hogy a magyar kir. államvasutak, vagy a magyarországi vasuti központi leszámítoló hivatalnak szolgálatából önként kilépő nyugbérpénztári tag a felmondási idő lejártával a nyugbérpénztárba befizetett járuléka teljes összegének kamatmentes visszatérítésére tarthasson igényt.

(Indokolás.)

Kéri ezt azért, mert a 6. cikk 1. pontja az önhibájukon kívül elbocsátottaknak is biztosítja-e a jogot s így csak a méltányosság és hasonlóság elve alapján is megilleti e követelés az önként kilépőket; másrészt azonban azért is kéri e cikknek az előadott értelemben való módosítását, mert az 5. cikk jelenlegi intézkedése mintegy odaköti a magyar kir. államvasutakhoz a munkásokat és a szabad mozgásban tökéletesen meggátolja őket.

(Kérelem.)

4. A 6. cikk 4. pontjában határozottabb formában kéri annak megállapítását, hogy mily cselekmény az, amelynek büntetéseken elbocsátott tagnak nem térítetik meg a nyugbérpénztárba befizetett járuléka. Ily cselekményképpen véleményünk szerint a nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény volna megjelölendő.

(Indokolás.)

Az említett pontnak jelen formájában való fentartása azonban lehetetlen. Hiszen a munkás annyi ok miatt bocsájthat el büntetéseken! Ezen okok között pedig nem áll utolsó helyen azon eset sem, amikor a műhelyfőnök előljárójának szíveséget akar tenni és esetleg valamely protegált embernek óhajt helyet készíteni, értekezleten, gyűlésen való részvétel, „izgatás”, dohányzás, henyélés, sértésre való visszafelelés, avagy egyéb kisebb fegyelmi vétség miatt bocsájthat el a magyar kir. államvasutak szolgálatából oly munkásokat, akik esetleg 29, vagy 39 évig is fizették járulékaikat a nyugbérpénztárba, s akik ekképpen befizetett járulékaikat és minden igényüket elvesztik a nyugbérpénztárral szemben.

Amikor tehát a magyar kir. államvasutak munkásai ama bűncselekmények taxativ leendő felsorolását kéri, amelyek miatt büntetéseken elbocsátva, a nyugbérpénztárral szemben minden igényük megszűnik, egyben kéri annak kimondását is, hogy az ily ítéletet, melynél fogva minden igényük elvesztésével elbocsátatnak az érdekeltek, a kerületi, illetőleg a központi bizottságig birtokon belül megfelelőbbezhetik.

(Kérelem.)

5. A 11. cikkben foglaltakra vonatkozólag a folyó járulékoknak tetemes leszállítását kéri a magyar kir. államvasutak munkásai.

(Indokolás.)

Indokaikat e tekintetben három pontban foglalják össze:

a) A keresethez arányítva túlmagasak a folyó járulékok különösen ott, ahol a munkások csak háromnegyed, vagy csak éppen egy fél munkanapon át dolgoznak.

b) Míg az ország minden nyugdíjintézeténél a keresetnek átlag 4 százaléka fizetettik be a nyugdíjpénztárba rendes folyó járulékképen, addig a magyar kir. államvasutak munkásai a napibérnek az I. osztályban 4,6 százalékát, a II. osztályban 5,3 százalékát, a III. osztályban 5,4 százalékát fizetik be a nyugdírpénztárba és még amellett nem biztos, hogy a befizetés alapját képező napibért okvetlen megkeresik-e, amennyiben esetleg csak háromnegyed vagy egy fél munkanapra nyernek fizetést.

c) Az osztrák példára utalással, míg ott a K. K. Staatsbahn alkalmazottai 4,50 K napikereset véve alapul, havonta 3,15 K-t fizetnek be, addig a magyar kir. államvasutak munkásai ugyancsak 4,50 K napibér mellett 4 K-t kötelesek havonta befizetni. És míg a K. K. Staatsbahn alkalmazottai 10 évi befizetés után évi 368 K nyugbért élveznek, a magyar kir. államvasutak munkásai csak 267 K nyugbérhez jutnak.

(Kérelem.)

A 14. cikk 1. pontját úgy kérjük módosítani, hogy a maradandóan keresetképtelen tag feltétlenül megkapja a neki járó nyugdíjat. Kérjük azt annál is inkább, mert ha meg is állapítatnék, hogy az illető egyharmadát a fizetésének meg tudja keresni, a kijáró nyugdíj a keresettel együtt is oly kevés, hogy ebből megélni lehetetlen.

6. A 14. cikkre vonatkozólag különösen sérelmesnek találják a magyar kir. államvasutak munkásai, hogy a munkások közt megkülönböztetés tételik a tekintetben, hogy egyes kategóriák munkásai 30 év után, míg mások 40 év után élvezhetik a 15. cikk 1. pontjának c) bekezdésében, illetőleg 2. pontjának c) bekezdésében felsorolt nyugbért.

(Indokolás.)

Ugyanis a szénlerakásnál, a fűtőházban, a pályafentartásnál, raktárnál, kocsitisztításnál stb. szolgálati ágban éppen oly terhes a munka, mint a műhelyekben és nincs oly munkás, aki 40 éven át állandóan zsákot hordhatna, vagy az idő viszonyosságainak kitéve, például a sín- és szénlerakásnál állandóan dolgozhatna.

(Kérelem.)

Ugyanczékért kéri azon alkalmazottaknak, akiknek nyugbére érdekében a nyugdírpénztár létesült, egyetlen kategóriába való sorozását 25 évi szolgálat után a teljes nyugbér élvezetének kimondását. Központi bizottságnak ebben a kérdésben hozott döntése nemcsak homályos és sérelmes, hanem ellenkezik is a nyugdírpénztár alapszabályai 11 cikkének 4. és 5. pontjával, ahol nincs megkülönböztetés ipari és nem ipari munkás, hanem egyedül a «műhelyi munkás» fogalmat ismeri. Ha már most a központi bizottság a 30 évi időhatárt az ipari munkásokra korlátozza, miért nem sorozták ebbe a kategóriába a pályafentartásnál stb. alkalmazott ipari munkásokat is? Ha pedig az alapszabályok értelmében a műhelyi munkásokat veszik a 30 évi időhatár alá tartozóknak: miért nem sorozták az I. osztályba azt a számos ipari munkást, akiket betegségük folytán könnyebb munkára alkalmaztak, továbbá a műhelyben dolgozó ipari, habár nem szakképzett következő munkásokat: gya-

lus, vésős, csavarvágó, csapszabályozó, keréksztergályos, furós, csőforrasztó, gép-famunkás, kerékkovács, lakatosok, kárpitosok, akik épügy egyezményben dolgoznak, mint a szakképzett műhelyi munkások?

7. A nyugbér összege túlságosan alacsony lévén, kéri a 15. cikk oly módosítását, hogy a nyugbér nagyobb összegekben szabassék meg.

(Indokolás.)

Különösen a 10 évi tagság után juttatandó nyugbérből lehetetlenséggel párosul a megélhetés. De nem áll a dolog sokkal jobban a 40 évi befizetés és szolgálat után esetleg élvezendő nyugbér tekintetében sem, ha tekintetbe vesszük, hogy 40 évi, talán szénlerakásban eltöltött szolgálat után 400 korona nyugbérből kell a nyugdíjazottnak megélnie.

Valamennyi nyugdíjintézetnél a biztosított egyén az első 10 évi tagság után az átlag vett évi kereset 35%-át kapja meg. Míg a magy. kir. államvasutak nyugdírpénztáránál 10 évi befizetés után a 30 évre biztosított tagok a biztosított összegnek az I. osztályban 22%-át, a II. és III. osztályban 29%-át, átlag tehát 26 százalékát élvezik. Ugyanez az arány a 40 évre biztosított tagoknál is.

(Kérelem.)

Kéri tehát a magyar kir. államvasutak munkásai az alapszabályok 15. cikkének és az alapszabályok B) C) mellékletének oly módosítását, hogy az átlag vett évi kereset legalább 35 százalékának megfelelően élvezzenek nyugdíjat.

(Indokolás.)

Míg ugyanis az alapszabályok említett mellékletei szerint a 30 évre biztosított tagok 10 év után az I. osztályban 400 K.-t, a II. osztályban 267 K.-t, a III. osztályban 134 K.-t, 20 év után az I. osztályban 800 K.-t, a II. osztályban 234 K.-t, a III. osztályban 267 K.-t, 30 év után az I. osztályban 1200 K.-t, a II. osztályban 800 K.-t, a III. osztályban 400 K.-t, míg a 40 évre biztosított tagok 10 év után az I. osztályban 300 K.-t, a II. osztályban 200 K.-t, a III. osztályban 100 K.-t, 20 év után az I. osztályban 600 K.-t, a II. osztályban 400 K.-t, a III. osztályban 200 K.-t, 30 év után az I. osztályban 900 K.-t, a II. osztályban 600 K.-t, a III. osztályban 300 K.-t, 40 év után az I. osztályban 1200 K.-t, a II. osztályban 800 K.-t, a III. osztályban 400 K.-t nyernek, ezzel szemben annak hangsúlyozása mellett, hogy a nyugdíjazás már 25 évi szolgálat után történjék meg, kéri, hogy kategóriák szerint megkülönböztetés nélkül 10 évi befizetés után az I. osztályban 638 K.-t, a II. osztályban 319 K.-t, a III. osztályban 159 K.-t, 20 év után az I. osztályban 1276 K.-t, a II. osztályban 638 K.-t, a III. osztályban 319 K.-t, végül 25 év után, tekintve, hogy a 20 évi szolgálat utáni évek kétszeresen kimerítik a munkások erejét, az I. osztályban 1914 K.-t, a II. osztályban 957 K.-t, a III. osztályban pedig 478 K.-t kapjanak, vagyis annyit, amennyit tulajdonképpen 30 évi szolgálat után kellene kapniok az általuk említett kulcs szerint.

(Kérelem.)

8. A 18. cikk b) pontjának oly megváltoztatását kéri, hogy a nyugbért élvező nyugbérét csak akkor veszítse el, ha nyereségvágyból elkövetett bünteti, vagy vétség miatt ítéltetik el jogerős szabadságvesztésre bírói ítélettel, feltéve, hogy az ítéletben egyúttal a bünyösre hivatalvesztés és politikai jogainak felfüggesztése is kimondatott.

9. A 19. cikknek méltányossági okból leendő módosítását kéri.

10. A 20. cikkben foglaltaknak megváltoztatását és annak kimondását kéri, hogy «az állandó özvegyi segély évi összege annak az összegnek 75%-ában állapítatik meg, amelyet a férj nyugbér fejében már élvezett, vagy amely elhalálozása időpontjában tagsági

ideje után esedékes nyugbér címéi megillette volna.

(Indokolás.)

E kérés indokául szolgál ama körülmény, hogy — amint már kifejténi bátorodtunk — a nyugbér teljes összege is túlságosan alacsony, annak 50%-a, amely a jelenlegi alapszabályokban özvegyi segély címén megállapítatik, a kevésnél is kevesebb.

(Kérelem.)

11. A 22. cikk a) pontjának oly értelemben való módosítását, illetve kiegészítését kéri, amint a 18. cikk b) pontjának megváltoztatását kérték.

12. Ugyancsak a 22. cikknek c) pontjához kéri annak hozzáfűzését, hogy az özvegy akkor veszti el nyugbérigényét, ha állandóan, esetleg jövedelmi forrásként üz. erkölcstelen életmódot.

(Indokolás.)

Engedjessék meg nekünk e pontnál visszatérnünk a 20. cikknél tett megjegyzésünkre és ismét hangsúlyoznunk az özvegyi segélynek a férjet megilletett nyugbér 75%-ára való felemelését. Ugyanis véleményünk szerint az özvegy esetleg azért is kénytelen lehet erkölcstelen életmódot folytatni, mert az özvegyi segély címén neki juttatott 50 százalékból megélni képtelen.

(Kérelem.)

13. Méltányossági okból kéri a magyar kir. államvasutak munkásai a 23. cikk 1. pontjának módosítását és a befizetett teljes összegnek az özvegy részére végkielégítésként való kamatmentes kifizetését.

14. A 23. cikk 3. pontjánál ismétlések elkerülése okából csak utalni bátorodunk a 22. cikk c) pontjánál említettek, melyeknek figyelembe vételét és a jelen pontnak az ott kérték értelmében leendő kiegészítését kérjük.

15. A 25. cikk 2. pontjára vonatkozólag megbízóink oly összegnek találják a gyermeknevelési pótlékként meghatározott 48, illetőleg 72 koronát, amelyből egy teljes éven át gyermeket neveltetni lehetetlen. Kéri tehát ez összeg kimutatása helyett a gyermekeknek 14 éves korukig a Máv. által fentartott táp- és nevelő-intézetekben leendő elhelyezését, avagy oly felemelt gyermeknevelési pótlék kiutalását, amelyből a gyermek tényleg nevelhető legyen.

16. A 27. cikk első alternatív kitételének oly értelemben való módosítását, illetve kiegészítését kéri, amely kiegészítését kérték a 18. cikk b) pontjának.

17. A 28. cikknek az árvák végkielégítése tekintetében oly megváltoztatását kéri, hogy az árvák a teljes befizetett összeget kapják meg.

(Indokolás.)

E pontnál ugyanazon indokra bátorodunk felhívni Nagyméltóságod figyelmét, amelyeket a 23. cikk 1. pontjánál említettük.

(Kérelem.)

18. A 32. cikk 1. pontjában annak kimondását kéri, hogy a kerületi bizottság áll az elnökből és 12 rendes tagból.

19. A 32. cikk 3. pontjának oly értelemben leendő módosítását kéri, hogy a kerületi bizottság tagjai között a nyugdírpénztárnak az üzletvezetőség székhelyén lévő tagjai kétharmad rész arányban legyenek képviselve.

Ehhez képest a bizottság 12 tagja közül 4 tagot nevezzen ki az üzletvezető, míg 8 tagot válasszanak a nyugdírpénztárnak az üzletvezetőség székhelyén lévő tagjai.

Kéri továbbá annak kimondását, hogy a bizottság rendes tagjai sorában netalán beálló üresedés pótlására az új választás haladéktalanul kiirassék.

(Jövő számban folytatjuk.)

Pártokról és eivekről.

Lapunk múlt számában adott ígéretünkhöz híven, megkezdjük az egyes pártok lényegének fejtegetését és elveiknek ecsetelését.

Előjáróban azonban el kell egyet-mást mondanunk általánosságban az összes pártokról és azok elveiről.

Mindenekelőtt tartsuk szem előtt azt, hogy nem a párt neve, nem is a párt *programja* a fontos, hanem az, hogy valójában mit *cselekszik* és mit *akar* minden egyes párt. Ugy vagyunk a pártokkal és a nevükkel, mint a butéliás üvegekkel. Nem az a mérvadó, hogy milyen formája van a borosüvegnek, az sem, hogy milyen cédula van ráragasztva, hanem az, hogy mi a tartalma. Elegáns butéliában, amelynek vignettája *tokajt* jelez, lehet irgalmatlan karcos, sőt lehet holmi méregkolyvalék is.

Ezért fejtegetéseink nagy része abban fog állani, hogy rámutassunk az egyes pártok igazi lényegére és tulajdonképeni működésükre, amelyek bizony-bizony a legtöbb esetben egyenes ellentétben állanak a nevükkel és a bevallott programjukkal. Csak így képzeljük becsületesen teljesítheti az elvállalt kötelességünket, hogy munkástársainak őszinte utmutatással szolgálhassunk a nevek és jelszavak őrzítő tömkelegében. Olvasóink ezt bizonyára szívesen is fogadják, mert ha igaz, hogy «a jó bornak nem kell cégér», az még százszorta igazabb, hogy a «szép cégér még nem jelent jó bort».

Egy másik körülményre is jövele rá kell mutatnunk. Még pedig kellő nyomatékka és elegendő részletességgel.

A pártok alakulása és az egyes embereknek a különböző pártokhoz való csatlakozása nem önkényesen történik. Öreg hiba volna azt hinni, hogy a pártok olyanformán alakulnak, hogy valaki — egy ember vagy többen — egy szép és okos programot találjanak ki, ezzel a programmal pártot alakítanak és azután csatlakoznak ehhez a párt-hoz mindazok, akik helyeslik azt a párt-programmot és pártolják az elveit.

Nem a pártok és az elvek alkotják az egyes pártokat, hanem a lakosság egyes rétegeinek az érdekei. Nem a programok és elvek azok, amiknek az alapján a pártok küzdelme lefolyik, hanem az érdekharca azoknak, akik gazdasági vagy közművelődési érdekeik előmozdítására ezt meg amaszt a pártot megalakították.

Hogy ez az állításunk világos és érthető legyen, néhány példával illusztrálnunk kell.

Világos dolog, hogy a szegény embernek más az érdeke, mint a gazdag embernek. Nemcsak más, hanem egyenesen ellentétes. A nagy földesuraknak például az az érdekük, hogy a cselédek és a napszamosaik minél alacsonyabb bérért dolgozzanak, mert az ő jövedelmük annál nagyobb. Hasonlóképpen érdeke a vállalkozóknak és gyárosoknak, hogy a munkásaik minél kevesebb bérért és minél hosszabb napi munkaidő mellett dolgozzanak, mert így vélik profitjukat fokozni. Amellett földesur is, gyáros is arra törekszik, hogy minél kevesebb joga és szabadsága legyen a munkálkodó népnek, mert mennél elnyomottabb és jogfosztottabb a munkásnép, annál kevésbé tud a kizsákmányolás ellen védekezni és annál tehetetlenebbül van kiszolgáltatva az ellenségeinek.

Megértheti ebből minden józan ember, hogy *érdekellentét*, óriási, áthidalhatatlan érdekellentét van a vagyonos népréteg és a munkás-milliók között. És ez az érdekellentét a pártok alakulásában, elveiben és főként működésében is kifejezésre jut.

De menjünk tovább. A vagyonos osztálynak is többféle rétege van és ezeknek sem azonos az egész vonalon az érdekük.

Nagy az ellentét példának okáért a földbirtokosok, tehát az ingatlan vagyontulajdonosai és az ingó tőke tulajdonosai, a tőkésék, kereskedők és gyárosok között. Nemkülönben nagy az ellentét a kisiparosok és a gyárosok között, hasonlóképpen a kisbirtokosok és nagybirtokosok között, akik véres versenyben falják föl egymást.

Mindez kifejezést nyer a pártok alakulásában és működésében. Mindezt tudni kell, ha helyes irányban akarjuk megvizsgálni a pártok lényegét és igazságos ítéletet akarunk hozni a pártokról és elvekről.

Exul.

LEVELEZÉS.

Északi főműhely. (A bódé.) Előre is bocsánatot kérek a művezetői kartól, hogy irodának csufolt helyiségét a «bódé» címmel valódi értékére szállítom le, s bármint is igyekeznék valaki meggyőzni arról, hogy az iroda, szemtől-szembe megmondom annak, hogy biz az bódé, és bódé marad, mert a tulajdonképeni iroda a művezetőnek teendői végzésére ad helyet, míg a padok közé ékelte és minden oldalról üvegtáblákkal ellátott bódéból pompás alkalom nyílik reggeltől estig megfigyelni a munkásokat.

Hogy mennyire idegromboló az a tudat, hogy egész nap megfigyelés alatt állok, úgy vélem fölösleges magyaráznom. A munkás még a munkáról sem mer egymással beszélni, mert — jaj — kinéz a művezető, s aztán meg a munkával is sietni kell, mert hátha megjegyezte kora reggel a művezető, hogy hol is kezdtem el. No most — mondjuk — valami oknál fogva a munkás legjobb igyekezete mellett sem halad munkájával, mely lelkifurakítást kell vinnia magával, mely dilemmában lehet, vajjon nem sokaltatott-e meg az elkészítésére fordított idő? Én nem tudom, hogy a főfelügyelő ur hogy érezné magát, ha egész nap az elsőigazgató ur szeme előtt kellene dolgoznia! Nem-e tenné idegeit tönkre, nem-e... No de minek folytassam, a mi idegeinkért nem kár, hisz olcsó ma az emberhus, aztán meg idegről is mer beszélni a munkás? Neki nem szabad idegesnek lenni, az idegesség csak a művezetőnél kezdődhet. Csodálatos azonban, hogy az ily «ideges» uraknak mily hamar elmúlik az idegességük, ha fölöttesükkkel kell érintkezniük, s mily hamar visszatér, mihelyt alantaisaikkal vagyongoljuk. Ezt csak úgy kitérőleg vetetem papirosra, jelen alkalommal legyen szabad kérnünk az intéző köröket, hogy azokat az általunk gyűlölt bódékat az északi főműhelyben (mert hisz másutt egy vasuti, sőt más műhelyekben sincs) romboltassa le, művezetőinket pedig helyezze vissza régi helyükre — az irodába. Nincs semmi ok arra, hogy mi egész nap, mint valami rendőri felügyelet alatt álló bálcás, avagy mint gonosztevők megfigyelés alatt állunk. Akkorba dolgozunk, tehát hajt maga a munka, mely nem enged meg semmiféle diskurzust s így érthetetlen, miért is van az a munkapadok között, miért áll ott szégyenfeltűző az intézetnek. Avagy még mindig a kökorszakban vagyunk? Én úgy tudom: vagy álmodom talán, hogy a huszadik században volnánk. Annak a szelleme pedig azt parancsolja: *le a bódéval*. Én hiszem és remélem is, hogy a kor intő szavát meg fogják érteni az arra hivatottak. Addig is én megölöm: aranyos bódékám, ne haragudj, ha minden reggel fogam csikorgatásával, lelkem vádló sőt hajtásával üdvözöllek és sajnálattal nézve a benned ülőt, ki talán restelli is, hogy ott kell ülnie mint művezető és detektiv egy személyben, ki talán épugy óhajtja a viszont nemlátást, mint a felügyelet álló.

Szombathely. (A «szocialista» műhelyfőnök.) A Magyar Vasutas elterjedése a szombathelyi vasutiak, különösen a műhelymunkások között csak nem hagyja nyugodni Nádás Róbert műhelyfőnök urat. Ez az uriem-

ber ugylátszik, eltévesztette hivatalát: lelkipásztornak képzei magát és nem műhelyfőnöknek. Többet törődik a munkások érzelmeivel és meggyőződésével, mint azzal, hogy milyen munka folyik a műhelyben. Pedig hát aligha az a Máv hivatása, hogy a műhelyek élén — plébánosok álljanak, akik prédikálnak, gyóntatnak, fölöddenek és penitenciára ítélnék.

A kereskedelmi miniszter által kiadott és a nyugdíjpénztárra vonatkozó rendelet alkalmat adott Nádás urnak arra, hogy szívét kiöntse a munkások előtt. E hó 6-án az étterembe értekezletre hívta össze a munkásokat és ott az új rendeletet magyarázta. Egy szókimondó munkástársunk, *Beke Mihály* föl szólalt a kérdéshez és a sok levonást panaszolta föl. Ha majd megjönnek — ugymond — a rövid munkanapok, a munkaár naponként rosszabb lesz, mert mindenből lehúznak, — miből fog azután megélni a munkás és családja? Kérte a főnök urat, hason od, hogy rendes munkaárakat léptessen életbe, mert ha tovább is így megy, akkor maga az államvasutak adják a koldusbotot a munkások kezébe. Ez a felszólalás, főként pedig a benne megnyilatkozó igazság szörnyen bántotta Nádás urat. Idegesen kijelentette, hogy az nem tartozik ide. Mi télen nem vágunk jeget, nem festünk szobát, mi vasutiak vagyunk. Ő nem tehet róla, hogy nem kereshetünk eleget. Akinek kevés a keresete, ha van gazdag rokonja, forduljon ahhoz. Ha nincs, akkor hajtja a feleségét valami munkára, keressen az is. Ezzel a lelkes, bölcs tanácscsal gyorsan berekesztette Nádás ur az értekezletet. Attól tartott nyilván, hogy még egyéb kellemetlen panaszok és sérelmek is kerülnek felszínre.

De a csoportvezetőket visszatartotta Nádás ur és előttük új szerepben mutatkozott be. Valósággal átváltozó művész, szombathelyi Frizzó ez az ur. Az imént a könyörtelen, lelketlen kényur volt, aki a *koldulásra* utasította a munkásokat, ha nem keresnek eleget a Máv-nál. Most pedig kijelentette, hogy ő helyettesíti *Farkas Izort*, fölcsap szocialistának és ugyancsak ígért füt-fát az egybegyűlt csoportvezetőknek. Igért arcképes szabadjegyet, több tüzelő-anyagot, petrolumot stb. És mindezekért csak arra a csekélységre kérte őket, hogy ne engedjék a szombathelyi műhely munkásai között a szocializmust terjedni. Egyebet nem. Támogassák őt, majd viszont ő is támogatni fogja őket, már mint a csoportvezetőket. Meg vagyunk győződve, hogy a szocialistáskodás sem fog igen sokat használni Nádás urnak. Még a csoportvezetőknél sem. Van ugyan közöttük egy pár talpnyaló, de a többség egyeneslelkű, becsületes ember, aki érzi, hogy a munkásokkal egyetemben kell a szabadságért és az igazságért küzdeniük.

Mivel már a műhelyviszonyoknál vagyunk, említést kell tennünk a III. oszt. mérnökéről, *Spitzer Jenő* urról, aki valósággal büntetési márnában szenved. Ez az ur arról híres, hogy fogalma sincs a mesterségéről. Már egyszer dezagálták írnoikká, mert valami botrányos számaráságot követett el. Azóta visszahizelegte magát és most azzal igyekszik a tudatlanságát pótolni, hogy zaklatja és kinozza a munkásokat. Méltó társa és jobbkeze a brutalitásában valami *Hans* nevű művezető, aki — úgy lehet — azonképpen fog Szombathelyről is távozni, ahogy Zág-rábból ugrott meg.

A munkások pedig összetartanak bátran és erősen. Kitartásukat sem fuffang, sem erőszak meg nem bolygathatja.

Érsekújvár. (Fűtőház.) Ugylátszik, elég jól vannak informálva a fűtőházi állapotokról. Ugyanis a fűtőházi munkásoknak akkor van ünnepjük, szabadnapjuk, ha kimerültek, — megbetegedtek.

A nem régmúlt napokban fűtőházi fiók-műhelyi munkástársaink megkérték Neugebauer fűtőházi főnök urat, hogy változtassa a régi rendszert olyformán, hogy legalább

minden *második* vasárnapon szabadságuk legyen. Neugebauer főnök ur igen szívélyesen fogadta munkástársainkat és megígérte, — azaz elrendelte, «hogy a fiókműhelyi munkástársaink egyik felének egyik vasárnapon, a másik felének pedig a következő vasárnapon lesz szabadja.»

Meglett volna a fűtőházi munkástársainknak az örömről, de mint mindenütt, úgy itt nálunk is akadnak sötétgondolkodású, rosszdaugyú emberek . . . Egyelőre csak *Matyák* jezsuitáról rántjuk le a leplet. *Matyák* páter, hasonló társával raportra kínálkozott a fűtőházi főnök urnál. Munkát ment kérni. Ő dolgozni akar, ő neki nem kell a munkaszünet és azok az *izgatók* ne vegyék el a kenyerét. Ilyen hangon beszélt. A főnök ur a munkások iránti jóindulatát ismét bebizonyította. Azt mondta: «ha a többség nem akar munkaszünetet, akkor visszavonja előbbi rendeletét és most mehetnek — dolgozni.»

És *Matyák* jezsuita visszaélt azzal, hogy azt merete mondani: a többségnek nem kell munkaszünet . . . És ki az a többség? Mi úgy tudjuk, hogy nem többség az, hanem a munkások férgese. De hát hol van az a többség? Kik azok? Tudomásunkkal, csak *Bence* ministránsa tart magával, azonkívül talán még van egy és ez az egész.

Hát *Matyák* ur! Az ilyen visszaélés, ilyen hazugság csak egy aljas, vásott . . . telik ki. Elvárjuk, hogy rendezze a szénáját. Most pedig felkérjük t. főnök urat, szíveskedjék csak megkérdezni, hogy ki az a többség? Alig ha akad az említettekén kívül még más. Kérjük ezután t. főnök ur, szíveskedjen a fűtőházi fiókműhely munkástársainknak régi óhajukat teljesíteni.

Érsekujvár. (Műhely.) Mi, műhelyi munkások, magunk rösteljük, hogy *Zsoldos* (Zajcsik) Hubert nevét oly gyakran olvassuk rossz hírekkel. Hát *Zsoldos* csak nem változik egy csöppet sem. Ő még mindig a régi Zajcsik. Evvel az emberrel már jó nem lesz soha. Hogy mit akar a régi szekaturájával kivinni, azt már igazán nem értjük. Ugyanis ő azzal dicsekszik, hogy neki használ az, ha neve a «Magyar Vasutas»-ban megjelenik. Még egyszer megpróbáljuk itt, talán meggon-
dolja magát.

1. Kérjük, de egyuttal figyelmeztetjük, hagyjon fel a régi rendszer módjával.

2. Munkástársainkat engedje keresethez jutni. Kiemeljük a bádigos csoportot, akik nem keresnek, már jó egy éve. Véggimertülésig, betegségig ne kinozza ezeket a munkástársainkat, hiszen ők is emberek. Van az említett csoportban két ember, akiknek egészségét *Zsoldos* ur tette tönkre. Egy másik ember is olyanformán van. A negyedik embert meg úgy erőszakolták az említett csoportba, (az illető lakatos, hogy elbocsájtással fenyegették. Az ötödik meg úgy nyilatkozik, hogy kivándorol Oroszországba és ott valakit agyonütné. Akkor elviszik Szibériába és hogy ott sem lehet rosszabb sora egy embernek, mint a bádigos csoportban.

3. Ne üldözzön *Zsoldos* ur itt személyeket, akikre ön ráébredt, hogy ez meg amaz tette önt be lapunkba. Értse meg, hogy itt szervezet ír, — szervezet beszél; azért egyes személyeknek békét hagyjon és negyedszer tartsa magát az előbbi három ponthoz; mert ha nem, akkor más számmal dolgozunk. Bocskozhatnánk részletekbe, de nem bírja tollunk azt a keserves panaszokat lemásolni. Sok összeszorult öklöt és elhullott könnyeket csak látni lehet, de leírni nem.

INNEN-ONNAN.

A Máv. áldozata. Kolozsvárról jelentik: Vérés és megrendítő szerencsétlenség színhelye volt tegnap a kolozsvári Máv. pályaudvar. Az állomás végén dolga akadt Balogh Ádám Máv. tisztviselőnek és hogy hamarabb odaérjen az állomás közepére, felült egy tolatott kocsinak a fékjére. Tolatás közben azonban egy hirtelenlökés következtében elvesztette egyensúlyát és leesett a fékről a sínek közé. A haladó kocsni erre elvágta mind a két lábát. A szerencsétlen azonban tovább vergődött még a síneken és a következő két kerék újra elvágta a lábát és lereszelte fejének egy darabját. Az elnyomrodott ember mintegy 20 percig élt még azután. Vergődését egy csomó ember nézte: sőt a csődület láttára az épp az állomáson tartózkodó neje is odasietett a szerencsétlenhez, akiben — borzasztó lelki kinok közt — ismert szeretett férjére.

A Simplon-alagút bedőlt. Turinból jön híre annak, hogy a nemrég kifut Simplon-alagút beomlott. Több munkás, kik az alagúthan dolgoztak, még idejekorán menekült, nyolc fő azonban odavaszott. Ennek az összeomlásnak a tökéletes kapzsisága és kizsákmányolási dühe az oka. Ismeretes, hogy ennek a nagy kulturműnek a befejezésénél alkalmazott munkások sztrájkba léptek. A vállalkozó inkább tűrt, hogy az alagútban fölbukkanó források alááztassák egy részét az alagútnak, semhogy megadta volna a munkások követeléseit. Most azután az alagút beomlása a következménye a fukarságnak. Ebből kettős tanulság: először nem jó még a vállalkozónak sem, ha ridegen elzárkóznak a munkások követeléseitől és másodszor: a kizsákmányoló tökéletesen kulturellenes.

Amerikai humor. Egy első osztályú vasúti kocsiiban vígan dohányzott egy yankee. A kocsi azonban a nem dohányzók részére volt fenntartva és így a dohányzás nem igen tetszett egy angol utasnak. Ez a következő állomáson be is hívta a kalauzt, hogy tegye ki a dohányzó yankeet. A yankee azonban megelőzi az angolt és így szól a kalauzhoz: «Tegye ki azt az embert, annak csak III-ik osztályú jegye van». A kalauz elkéri az angol jegyét, amely csakugyan a III-ik osztályra szolgált és kiutasítja őt. Amikor a vonat ismét megindult, egy utas megkérdezi az amerikai, hogy honnan tudta, hogy az angol III-ik osztályú jeggyel utazik. «Nagyon egyszerűen» — felel az amerikai — «a mel-
lényszékből kilátszott a vasúti jegye és ugyanolyan színű volt, mint az enyém».

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk a kereskedelmi miniszter választát várva — késett.

Nyiregyháza. Levélbeni válasz jön. Pénzt nem kaptunk.

Ázsia. A nyugbérpénztár alapszabályának 6. cikk 4. pontja szerint *büntetésképp elbocsájtott tagnak befizetett járuléka vissza nem térítettik.*

Ez a pont egyike a legsérelmesebbnek és hogy mennyire jogos ellene a küzdelmünk, azt az ön elbocsájtása újból bizonyítja.

Van ugyan az alapszabályban arról szó, hogy méltánylást érdemlő esetekben a befizetett járulék részben vagy egészben visszatéríthető. De hogy fogja-e a kerületi bizottság az ön esetére e pontot alkalmazni, az attól függ, minő emberek áll a bizottság. A fővárosban már egyszer alkalmazták. Tessék a nyugbérpénztár kerületi bizottságához címzett kérvényében az elbocsájtás okát megírni és hivatkozva az alapszabályok e pontjára, kérje a befizetett pénzének visszatérítését.

Szombathely. A sürgönyt nem kaptuk meg.

Zágráb. Közbejött akadályok folytán legalább 2 heti halasztást kérünk.

Az átadott emlékiratunkban van róla szó. Hogy mikor fog megvalósulni, az rajtunk áll. Üdv.

Pályaőr. Nem hisszük, hogy meg lesz térítve, mert a költségek, melyek más orvos gyógykezeléséből származnak, csak azon esetben téríttetnek meg, ha más orvos által leendő gyógykezelésbe a betegpénztár *beleegyezett*. Legjobb esetben az első orvosi segélyről szóló számláját fizetik meg. Azonban ehhez is szükséges egy a helyi hatósággal láttamozott bizonylat a *kezelő* orvostól, hogy segélyre mulhatatlanul szükség volt.

Írja le az esetet egy levélben és küldje el azt a betegpénztár igazgatósága címére. Ha az igazgatóság tagjaiba egy garas ára emberi érzés van, akkor az orvost azonnal elcsapják.

Felelős szerkesztő: Farkas Izor.

Laptulajdonos: A magyar vasutas-szervezet.

Birauz Döme könyvnyomdája Budapest, VII., Amazon-u. 6—8

HIRDETÉSEK.

E rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

MIÉRT BUKOTT EL A VASUTAS SZTRÁJK?

Szociálpolitikai tanulmány.

Irta: Rába Sándor. Ára: 24 fillér.

HAZAFISÁG ÉS NEMZETKÖZISÉG

Irta: Garami Ernő.

Ára: 4 fillér.

Alkotmányt Magyarországnak!

Minő az igazi népképviselő?

Irta: Bresztóczy Ernő. — Ára: 6 fillér.

Kaphatók:

a „MAGYAR VASUTAS” kiadóhivatalában,
BUDAPEST, VII., Csömöri-út 28.

BUTOR. Ki jól és olcsón bu-
tort óhajt vásárolni,
forduljon bizalom-
mal a készítőhöz:
HAUPT A. kárpitos, díszítő és butor-
iparos, VII., Garai-u. 43.

Cimbalmok,

legújabb modellűek, kitűnő
zongora-hangok, dupla acél-
szerkezetűek készülnek saját
műhelyekben; részletfize-
tésre és kölcsönképpen is
kapható

AZ ÖNTANULÁSI
CIMBALOM-ISKOLA

amelyből megtanulhat min-
denki magánosan, tanító nél-
kül alaposan kottából cimbalmozni. Kapható 10 ko-
ronáért

KOVÁCS JÁNOS okl. cimbalomtanárnál

7 Budapest, Erzsébet-körút 5.

== Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Világciikk! „RASOL” Kés nélkül borotvál!

Egészséges!

Kellemes!

9

Olcsó!

Egy kgr. ára 30-szori borotválásra helyben 2-40 kor., vidékre 3 kor. előleges beküldése mellett franco. Utánvét 20 fillérrel drágább. Egyedüli készítő:

„RASOL” vegyipari vállalat BUDAPEST, Váci-körút 55. sz.

Raktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tárában, VI., Király-utca 12. sz.

A világ legjobb szőrvesztője!

RASOLIN Hölgyeknek ajánlatos!

Egy doboz ára helyben 2 kor., vidékre 2-50 kor. előleges beküldése mellett franco. Utánvét 20 fillérrel drágább. Egyedüli készítő:

„RASOL” vegyipari vállalat BUDAPEST, Váci-körút 55. sz.

Raktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tárában, VI., Király-utca 12. sz.